

על דעת רבים. כך יאמרו לו הרי אנו מדירין אותך על דעתנו: **וה"מ.** דאין לו הפרה: **לדבר הרשות.** שאין צריכים להפרתו לזורך דבר מזה: **דאדריה.** שלא ילמד עוד תינוקות: **דזהו פשע צינוק.** חובטן יותר מדאי: **לר"א דאמר.** צ"ב צתרא [למנן פו]. עדי מסירה כתי דקמתי ר' אלעזר אומר אפילו אין עליו עדים אלא שנאנו לה צפני עדים כשר והאי קרא עצה טובה קמ"ל: **מפני טיקון העולם.** דלמא מייתי עדי מסירה ועמערער צעל לומר לא גירסתיה: **מפריש מוסות.** לחובן או שמעון. מעיקרא לא היו חותמים אלא אני פלוני חתמתי עד ולא היה נוקב שמו: **כדנטיא כו' אם היה כפז יוד יולא ממקום אחר כשר.** דמתוך שלא היה מפרש שמו לא היה יודעין לצקע עדים מכירים ויודעים שיעדו על כתב ידו והיו צריכין לחזר אחר שטרות אחרים שחתימתם דומה לוו ונתקיימו צ"ד על ידי העדאת החתומים עלמנן דקד"ל צתמוצות (דף כ.) אין מקיימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער והחזוק צ"ד: **מפני טיקון העולם.** שמאחר יודעיהם ומכירהם להעיד על כתב ידם: **איי כורא.** ולא היה חותם שמו: **חרופא.** ענף של דקל: **מכוסא.** וילון ספינה: **מעיקרא צמאי אפקעינהו.** צמה הודיעו לנביות שאלה חותמיהן. צשטרות ליכא למימר מעיקרא דהא אמרת התקינו: **צדיקא.** שטרי שאלות ותפלות ודומות: **אינו משטר.** מאחר שכח פרוסכול אינו משמט חוזה צשעיעית: **מוסרני לס.** את שטרותי שאתם תהיו נוגשים ואני לא אגוש. ולקמ"י מוקי דיש כח צידס להפקיע ממונו של זה וליתן לזה במקום שיש סייג ומקנה: **הפקין הלל.** דלא תשמט ועקר דבר מן התורה: **צשעיעית צומן.** פוה. והלל כרבי סבירא ליה דלמנן צשעיעית להשמט מלוה צומן הזה דרצנן הוא. ואע"ג דהלל צבית שני הוה סבירא ליה לצבתי דצבית שני הואיל ולא היה יוצל נוהג לא נהגו שמיטין מדאורייתא ודאמרינן צערבין (דף צג): מנו יוצלות לקדש שמיטין מדרבנן קאמר. ומלאמי צתלמדי צביתו יתחק הלו שכח צתמכת גיטין צירושלמי"ט מנין שאין השמיטה נוהגת אלא צומן שיוצל נוהג שנאמר"ט חוה דבר השמיטה שמוט אחת שמיטת יוצל ואחת שמיטת צשעיעית. אצל צת"י ראימי צשעיעית נוהג צומן שאין יוצל נוהג ואומר אני שהוא מחלוקת: **צומן שאי אסה משמט קרקע.** כגון עכשו צשטנה קדושת הארץ: **אי אסה משמט כספים.** ואף על פי שהשמטת כספים חוזה הגוף היא ואינה תלויה בצרך ילפינן צהיקשא דלא נהגא:

השולח פרק רביעי גיטין

אמר אמירא הלכתא אפי' מ"ד כו'. צמכות (דף טו). גרסי' צרוב ספריס אמר אמירא הילכתא נדר שהודר צבצים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה ולפי גירסא זו משמע דכן הלכה נדר שהודר צבצים יש לו הפרה ולמאי דגרס נמי אפי' למ"ד כו' שלא צא לפסוק צהודר צבצים מ"מ מדפסק צעל דעת רבים דאין לו הפרה מכלל סקוצר דצבצים יש לו הפרה דאי אין לו כ"ש על דעת רבים ומה הולך לפסוק הלכתא צעל דעת רבים כיון דאפילו צבצים אין לו הפרה ושלא צלשון פסק היה לו לומר אפי' למ"ד צבצים יש לו הפרה כו' אע"ג"י דקאמר לעיל דמדרינן ליה צבצים חליצה דרב נחמן דק"ל כוומיה צדיני ולענין דינא י"ט איתשיל לענין פצוען כחוצה הא פריך צתא הכי הניחא למ"ד א ואיכא למ"ד וצ"ב דלדרכ נחמן נמי קאי א ונמאלמ"ד וצ"ב אהא נמי להווא מקרי דרדקי על דעת רבים משמע דקסצר דצבצים יש לו הפרה וצ"ב יוסף דלמר צערצי פסחים (פסחים ק). אדור צבצים דלא אישתי שיכרא משמע דקסצר דצבצים אין לו הפרה לא ק"ל הכי: **אבל צדבר מצוה יש לו הפרה.** אומר ר"ת מ"ש דמסממא ניחא להו לרבים משום מלוה ועוד אומר ר"ת דעל דעת היינו כשאומר על דעת פלוני ופלוני אפי' שלא צפנייהס אצל על דעת רבים סתם לאו כלום הוא ועל דעת יחיד אע"פ שפרט על דעתו יכול חסכ להמיר"ל: **והעדים חותמין על הגט כו'.** ר"ת מתק מספרו ו"ו מוהעדים ושמה משום דהוה משמע דר"ג תיקן וצגמרל אמר ר"ג תקנה גדולה התקינו משמע דמקודס נתקנה: **מ"י איכא מידי דמדאורייתא משמט שביעית ותיקן הל"א דלא משמט.** השתא לך צבי רצא לשניי אהן קשיל דהפק צ"ד הפקר כדמטי צתב הכי משום דקשיל אהן דלא היה לו להלל לעקור צשעיעית שהיא דאורייתא ואע"ג"ט דרשנין כשר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני טיקון העולם פ"ה אינו ר"א בעי עדי חתימה בלא אלא עדי מסירה ואם אין שם עדי מסירה כגון צשננה לה בינו לבניה אע"פ שיש שם עדי חתימה אינו כלום דעדי מסירה כתי למה נהגו העולם לחתום עדים בגט מפני טיקון העולם שכא האשה לא תישא עכשו ועדי מסירה ימותו או ילכו למדינת הים וכשתבא האשה לנישוא בגט זה שאינו חתום לא נאמין לה שהבעל כתבו ונתנו לה דיימא איהו חתבת ליה אבל לא הגט חתום עדי הגט מוכיחים שמשבט כתבו וחתמו שבלא ישתו לה היו חותמים העדים ובראי ברשות הבעל חתמוהו וכיון שעכשו יוצא מתחת ידו האשה בוראי כי הבעל נתנו לה ולא חיישנין ככל שטר מלוה דנפיק מתחתיה או שטר מכר דנפיק מתחתיה לוקח שמא מיד הלוה או מיד (הלווק) [המכור] נבל ומצאורו המלוה והלווק והיה"ה כצא נמי לא חיישנין אלא דאי הבעל נתנו לה וכשתנו לה בכשרות נתנו לה בפני עדי מסירה והלכך נאמנת האשה לומר בפני פלוני ופלוני נתנו לי הלוכו להם למדינת הים אבל אם מכין שנתן לה בעלה הגט אינה מוציאה עידי מסירה אינה מגורשת דאמרינן בינו לבניה נתנו לה ובלי עדי מסירה לא מגירשה כלל ור"י ד"ל (הר"ף דף יח.) כתב

תורה אור השלם

1. שדות בבסקו יקנו וקחוב בספר וחתום וקדש עדים בארץ בנימן ובסביבי ירושלים ובערי יהודה ובערי יהודה ובערי השפלה ובערי הנגב בי אשכ"ז את שבותם נאם יי' וימיהו לב מד השמר לך פן וקדש דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עניך בארץ האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יקדשך ה' אלהיך שמו: דברים טו טז
2. וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה פרעה לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמוט קלי: דברים טו טז

גליון הש"ס

גמ' תקנה גדולה התקינו עיני צשעועת פה ע"א מד"ה גזולו: תה"ה צומן וכו' כדאמר' בהר"א עיני ר"ה טו ע"א מד"ה קמ"ל:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א תה"ה צומן וכו' ונראה לר"ת וכו' דשמיטת משמט פה נ"ב ע"ה כר"ה דף כט ע"ה צומן ד"ה קמ"ל וכו' וסכ סתמא צבתי' ולגי' נקטה סוגיא דתס' עירוש' הוי"ק. שז ראימי צירושלמי פ"ג מד"ה ה"ל ה דלמר ר' יגש מ"ה חתמיס דיוצל משמט נמי כספס וא"כ י"ל קו' המוס' ד"ה ה"ל הוי"ק:

מוסף לתוספות

א. נדר שהודר ברבים אין לו הפרה, אלא למ"ד יש לו הפרה מאי איכא למימר. רש"י א [ד]לא אמתי' דבכוותו לחודי קאי, אלא. מוס' הל"ש. א [ד]לא אמתי' דאביריה להו סבתיה דר"ג בהא. רש"י. T. ולא מסתבר מצינו לפי שלא היו רבים מייצגין אצלו הורין דצריך דעת רבים להפר הואיל ונדר על רבים, וסתמא אין דעתם להפר, אבל משום דבר מצוה. מנ"ה. אביריה להו סבתיה דר"ג. או על דעת שנים. מוס' הל"ש. (וע' מוס' לקמ' מן לו. ד"ה כר אמתי'). א. בלא דעת. מוס' הל"ש. ה[נא] אשה על דעת בעלה היא נודרת [ומי] יכול תהא להתייר את נדרה בלא דעת בעלה. הל"ש.

טו. [ד]מדאורייתא לא משמט כיון דמסר חובותיו לבי"ד. מוס' הל"ש. י. לכלל. מוס' הל"ש. יא. דקרינן ב"י של אחיק בידך, אבל. מוס' הל"ש. יב. וכן מוכח לקמן דאמר בשלמא מוסר שטרותיו לבי"ד דתפסי להו בי דינא. מוס' הל"ש. יג. כי הוא עיקר הדרשא. מוס' הל"ש. יד. דבר מינה אבתי לא ידענין לשמיטת זרעה וחרישה שאינן נהגת. רש"י. טז. ומשני בשביעית במוה"ז ורבי היא. מוס' הל"ש. יז. [ד]התם דראי דמדוריי אוריעה וחרישה שהיא מותרת. רש"י. טז. קרקע, שנוהג אותו דבר משמט קרקע לבעלים, דיינינו. מוס' הל"ש. יח. כספים, נוהג אותו דבר דמשמט כספים, דיינינו. מוס' הל"ש. יח. וה"ה חרישה וזרעה אלא טקא השמטת כספים שהיא כעין השמטת קרקע, וקרי להפקעת קרקע יובל משום דאינו נוהג אלא ביובל. מוס' הל"ש. יט. שהרי נהג בו עבר דבר. מוס' הל"ש. כ. ליי"ב חודש כדי שיהא חולט לו. רש"י. כא. שהיא חולש מעותיו ללשכה והלה עובר הדלת ונכנס. רש"י. כב. ושי"מ דדן בחי ער"ה נהג הי' בימי הלל. רש"י.

לו.

עין משפט גו מצוה

ל"א א מ"י פ"ו מהלכות צשועות ה"ל ח סגן לאון רמא טושי"ע י"ד סימן רמב ספ"י כג: **ל"ד ב מ"י פ"ו מהל' צימא** מקדש ה"ל ט: **ל"ה ג ד מ"י פ"ו מהל' צשועות ה"ל ח סגן** לאון רמא טושי"ע י"ד סימן רמב ספ"י כג: **ל"ו ה ו מ"י פ"ה מהל' גירושין ה"ל כו טו סגן** עשין ג טושי"ע אה"ע סימן קל ספ"ף יא: **ל"ז ז מ"י פ"ט מהל' צשועות** הלכה טו טושי"ע ח"מ סימן פו ספ"ף יז: **ל"ח ח מ"י פ"ט ה"ל יח** טושי"ע שס ספ"ף יט: **ל"ט ט י מ"י פ"ט ה"ל טו** טושי"ע שס ספ"ף א:

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

פסקי רי"ד

אמר אמירא אפי' למ"ד נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ע"ד רבים אין לו הפרה פ"י צשמורו לו תדור על דעתנו וה"מ לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יש לו התרה וההוא מקרי דרדקי דאדריה ו' אבא דהוה פשע בניוקי פ"י היה מייסרן יותר מדאי דאדריה רבינא דלא אשכח דרייק כותיה. והסכימו כל גאונים הישבות שאין סומכין על זו המשנה ועל זו ההלכה ואין אילמה נפרעת כחובתה אלא בשביעית בפני ב"ד וכן הלכה ורווחת בישראל: העדים חותמין על הגט מפני טיקון העולם מפני תקון העולם דאורייתא הוא דכתיב (רמיה לב) וכתוב בספר וחתום והעד עדים אמר רבא לא צריכא [אלא] לר' אלעזר דאמר עדי מסירה כתי ותקנו רבנן עדי חתימה דיימנין דמייתי סהדי. אי נמי דומנין דאולי למינת הים פ"י והכי תנן לקמן בשלהי מסכתן ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני טיקון העולם פ"ה אינו ר"א בעי עדי חתימה בלא אלא עדי מסירה ואם אין שם עדי מסירה כגון צשננה לה בינו לבניה אע"פ שיש שם עדי חתימה אינו כלום דעדי מסירה כתי למה נהגו העולם לחתום עדים בגט מפני טיקון העולם שכא האשה לא תישא עכשו ועדי מסירה ימותו או ילכו למדינת הים וכשתבא האשה לנישוא בגט זה שאינו חתום לא נאמין לה שהבעל כתבו ונתנו לה דיימא איהו חתבת ליה אבל לא הגט חתום עדי הגט מוכיחים שמשבט כתבו וחתמו שבלא ישתו לה היו חותמים העדים ובראי ברשות הבעל חתמוהו וכיון שעכשו יוצא מתחת ידו האשה בוראי כי הבעל נתנו לה ולא חיישנין ככל שטר מלוה דנפיק מתחתיה או שטר מכר דנפיק מתחתיה לוקח שמא מיד הלוה או מיד (הלווק) [המכור] נבל ומצאורו המלוה והלווק והיה"ה כצא נמי לא חיישנין אלא דאי הבעל נתנו לה וכשתנו לה בכשרות נתנו לה בפני עדי מסירה והלכך נאמנת האשה לומר בפני פלוני ופלוני נתנו לי הלוכו להם למדינת הים אבל אם מכין שנתן לה בעלה הגט אינה מוציאה עידי מסירה אינה מגורשת דאמרינן בינו לבניה נתנו לה ובלי עדי מסירה לא מגירשה כלל ור"י ד"ל (הר"ף דף יח.) כתב

דו

שמעי' מיהא דלא צריכים לעדי מסירה אלא היכא דליכא עדי חתימה אבל היכא דאיכא עדי חתימה כתיב בלא עדי מסירה ואינו צ"ל. רב יוסף אמר אפילו תימא ר"מ דאמר עדי חתימה כתיב חתימו שיהיו מפרשים שמוותיהו בגט מפני תקון העולם כדתיבא בראשונה היו כותבין אני פלוני חתמתי עד אם היה כתב ידן יוצא ממקום אחר כשר ואם לאו פסול התקינו שהיה כותבים שמוותיהו מפני טיקון העולם ובסימנא לא הוא רב צייר כוור ור' חנינא צייר חרותא פ"י כענף של דקל רבה בר רב אבה צייר מכותא פרוחבל וכו' וכן התם פרוחבל אינו משמט וזה אחר מן הדברים שהתקין הלל הוקן כשראה שבמנעו העם מלמלות זה את זה ועבריים על מה שכתבו בתורה השמר לך פן יידיה דבר עם ולבבך בליעל לאמר התקין הלל פרוחבל וזה גופו של פרוחבל מוסרי לפיכס פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני ופלוני שכל חוב שיש לו שאבנו כל זמן שארעה הדיינין חותמין מלפניהו לא העדים:

הובא בעמוד הקודם

